

ŞTRİXKOD NƏ ÜÇÜN LAZIMDIR

Son üç onillikdə bəşəriyyət kompüter sistemlərində məlumatların tez və səhsiz işlənməsini həyata keçirən ştrixli kodlaşdırmanın geniş tətbiqinə daha çox üstünlük verir. EAN (European Article Numbering) adlı analogi sistem Qərbi Avropada istehlak mallarının və xidmətlərin identifikasiyası üçün 1977-ci ildən tətbiq olunmağa başlamışdır. Hazırda ştrixkod sistemi 103 ölkənin 99 milli təşkilatını özündə birləşdirir.

GS 1-Azərbaycan təşkilatının Baş meneceri Vəfa Əliyevin Azərbaycanca ştrixli kodlaşdırma və onun əhəmiyyəti haqqında verdiyi açıqlamaları nəzərinizə çatdırırıq.

- EAN-Azərbaycan Əmtəə nömrələnməsi təşkilatı 1999-cu ilin may ayında EAN-International Beynəlxalq Əmtəə Nömrələnməsi Assosiasiyasına üzvlüyünə qəbul edilib. 2005-ci ilin aprel ayında təşkilatın adı GS1-Azərbaycan (Global Standard 1) oldu. Ştrixli kodlaşdırma - məlumatların müəyyən formalı, rəngli, ölçülü elementlərin kombinasiyası şəklində təsdiq olunmuş qayda üzrə təqdim olunmasına əsaslanmış identifikasiya texnologiyasıdır. Bu insan oxuyan məlumatın maşın oxuyan kod şəklində kodlaşdırma imkan verən avtomatik identifikasiyanın geniş yayılmış və baha olmayan formasından bəndir. Kodların belə tətbiqi müəssisənin idarə olunmasında avtomatlaşdırılmış sistemdən daha səmərəli səviyyəsinin təmin etməyə imkan verir. Ştrix kodları işarələr insana aydın olduğundan o, "insanoxuyan" adlanır. Bu gün Azərbaycandakı 310 müəssisədə istehlak olunan 6000 növdən artıq məhsul ştrixli kodlarla markala-

nıb və məlumat bankına, yəni ştrixkod depozitarına daxil edilib. Ştrixli kodlaşdırma texnologiyasından müxtəlif sahələrdə istifadə edilir. Ticarət sistemində bu işin tətbiqi xəzəndənin işini asanlaşdırır, yanlış məlumatın kompüterə daxil olmasının kəskin şəkildə qarşısını alır, müştərilərə xidmət və məlumatın kompüterə ötürülməsi vaxtına təxminən 30%-ə qədər qənaət edir. Bundan başqa quruluşda istehsalatında, müəhifə səsində, aeroportlarda, poçt, bank xidmətlərində, tibbdə və digər bu kimi sahələrdə ştrixkoddan geniş şəkildə istifadə edilir.

Ştrixli kod müxtəlif qalınlıqlı tünd və açıq sahələrin ardıcılığından ibarətdir. Tünd sahə ştrixlər, açıq sahə isə aralıqlar adlanır. Ştrixlər və aralıqlar məlumatların kodlaşdırılması şablonunu müəyyən edir. Ştrix kodu açıq sahə olmadan oxumaq mümkün deyil.

Ştrix kodların tətbiq sahələri geniş olduğundan onların müxtəlif növlərindən istifadə olunur. Kodların müxtəlif növləri vardır ki, bunlar da simvollar adlanır. Müxtəlif simvollar bir-birindən işarə yığımı, çap sıxlığı, printerdə asan çap olunması ilə fərqlənir. Müsiri ştrix kod skanerləri bütün bu simvolları oxumaq, ayırmaq, əksər proqramlar isə bu və digər simvolları çap etmək imkanına malikdir.

Skaner

Əmtəə kodunun rəqəmləri

EAN-13 əmtəə kodunun rəqəmləri dörd qrupa bölünür: Birinci qrup 3 rəqəmdən (prefiksden) ibarətdir və malın istehsalçısını qeydiyyata alan keçirən və EAN-Internat-

4 7 6 1 2 3 4 5 6 7 8 9 4

- etihyatlara dəqiq nəzarət;
- materialların daxil olmasının ləngidilməsi notcasında ortaya çıxan zamanı adi istehsal vaxtının azaldılması;
- bütün istehsal proseslərinin şərhli;
- istehsalın vəziyyəti haqqında məlumatla tez giriş və statistikaların operativliyi;
- müəssisənin işlənməsi zamanı dəqiqlik və daimi problemlərin identifikasiyası;
- bağlanmış və ya ambarlaşdırılmış malların dəqiq uçuşu;
- iş vaxtından səmərəli istifadə;
- bu əməliyyatların apahılması üçün az işçi heyəti tələb olunur;

Dördüncü qrup 1 rəqəmdən ibarətdir və nəzarət rəqəmi adlanır. Bu rəqəm kompüterə daxil olaraq məlumatların zamanətəli etibarlılığını təmin edir. EAN-13 nömrəsi malın qablaşdırılmasında ştrix kod şəklində əks olunur. Bu kodlar skanerlə oxunur. Mağazada kassa aparatı ştrix kod oxuyucusuna qoşulmuşsa bu alıcılara kassa qarşısında göstərilən xidmət vaxtını əhəmiyyətli dərəcədə azaldacaqdır.

Ştrix kodlar dəqiq uçuş apatılmasına imkan verir ki, bu da məlumatların əllə daxil edilməsi zamanı meydana çıxan səhvləri aradan götürür. Tədqiqatlar göstərir ki, ştrixli kodların oxunması zamanı səhvlərin miqdarı 0,001%-dən də az olur. Bu məlumatların sürətli daxil edilməsində ən optimal üsul sayılır.

Ştrix kodun üstünlükləri

Ştrix kodlardan istifadədən bir çox üstünlükləri vardır:

4 7 6 1 2 3 4 5 6 7 8 9 4

GS1-Azərbaycanın prefeksi
Nəzarət rəqəmi
Malın kodu
Müəssisənin qeydiyyat nömrəsi

xassələri haqqında səhv anlayış yaranır. Malların qablaşdırılmasında markalanma mühüm rol oynayır. İşlərlərin, şəkli və ştrixli kodların mallar yaxud qablaşdırma üzərinə köçürülməsi markalanma deyildir. O, malın yaxud qablaşdırmanın tanınmasını təmin edir, onların dağılma, emal və saxlanma şərtlərinə dair standartlara uyğunluğunu əks etdirir. Müəssisə tərəfindən alınmış ştrix nömrələri və eyni zamanda müəssisələrə GS1-Azərbaycan tərəfindən verilmiş qeydiyyat nömrəsi unikaldir. Dünyanın heç bir yerində analogi nömrəli müəssisəyə rast gəlmək mümkün deyil.

Ştrixli kod haqqında növbəti saylarımızda da maraqlı yazılar dərc edəcəyik.

